

Kuorot musiikillisina käytäntöyhteisöinä

Tutkielma (kandidaatti)

29.4.2019

Laura Renvall

Musiikkikasvatuksen aineryhmä

Taideyliopisto

Sibelius-Akatemia

Tutkielman nimi Kuorot musiikillisina käytäntöyhteisöinä	Sivumäärä 24
Tekijän nimi Laura Renvall	Lukukausi kevät/2019
Aineryhmän nimi Musiikkikasvatuksen koulutusohjelma	
Tiivistelmä Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin kuoroja musiikillisina yhteisöinä. Tutkimuskysymykset olivat: <ol style="list-style-type: none">1. Minkälaisia musiikillisia käytäntöyhteisöjä kuorot ovat?2. Mitä erityispiirteitä kuorojen toiminnassa on ja millä tavalla nämä erityispiirteet vaikuttavat kuoron toimintaan? Tämän tutkimuksenteoreettisena viitekehyksenä toimi Etienne Wengerin (1998) käytäntöyhteisöteoria ja Ailbhe Kennyn (2016) siitä edelleen kehittelemä teoria musiikillisista käytäntöyhteisöistä. Tutkielma on systemaattinen kirjallisuuskatsaus, jonka tavoitteena on kartoittaa musiikkikasvatuksen tieteenalalta aiheesta jo olemassa oleva tutkimus. Tutkimuksessa selvisi, että kuorot ovat musiikillisina käytäntöyhteisöinä merkittäviä yksilöiden identiteettien muodustumiselle. Kuorot olivat yhteisöjä, jotka keräsivät jäsenikseen samanhenkisiä ihmisiä. Kuoroyhteisöillä oli myönteinen vaikutus yksilöiden identiteettiin. Tutkimuksessa selvisi, että kuorolaulajien identiteetit kehittyivät vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa. Tutkimuksessa selvitetiin myös kuoroyhteisöjen haastavia piirteitä. Kuorojen erikoispiirteenä identiteetin ja yhteisön vuorovaikutuksen lisäksi tutkimuksessa selvisi, että käytäntöyhteisön toimivuus vaikutti myönteisesti myös käytäntöyhteisön musiikillisiin tavoitteisiin. Lisäksi tutkimustuloksissa korostui kuoronjohtajien rooli kuorojen kehittäjinä. Tämä tutkimus pyrkii tuomaan lisää tietoa ja uutta näkökulmaa kuoroista musiikillisina käytäntöyhteisöinä musiikkikasvatuksen tieteenalalle, tarjoamaan musiikkikasvattajille ja kuoronjohtajille työkaluja kuorotoiminnan kehittämiseen ja jatkotutkimusaiheita.	
Hakusanat kuoro, kuorolaulu, käytäntöyhteisö, musiikillinen käytäntöyhteisö	
Tutkielma syötetty Turnitin-plagiaatintunnistusjärjestelmään 22.4.2019	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat	3
2.1 Etienne Wenger ja käytäntöyhteisöt	3
2.2 Ailbhe Kenny ja musiikilliset käytäntöyhteisöt	4
3 Tutkimusasetelma	6
3.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset	6
3.2 Tutkimusmetodologia ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä	6
3.3 Tutkimusprosessi	7
3.4 Tutkimusetiikka ja luotettavuustarkastelu	8
4 Tutkimustulokset	10
4.1 Kuorot musiikillisina yhteisöinä ja siitä aiheutuvat vaikutukset kuorojen toimintaan.....	10
4.1 Kuoroyhteisöjen haasteet	14
5 Kuoroyhteisöt identiteettien rakentajina	18
5.1 Johtopäätökset ja pohdinta	18
5.2 Jatkotutkimusaiheita	20
6 Lähteet	22

1 Johdanto

Kandidaatintutkielmani käsittelee kuoroja musiikillisina yhteisöinä. Minkälainen yhteisö kuoro on? Minkälaisia erityispiirteitä kuorojen toiminnassa on ja millä tavalla nämä erityispiirteet vaikuttavat kuoron toimintaan? Kuorot ovat musiikillisten tavoitteiden lisäksi tärkeitä sosiaalisten verkostojen luojia ja ylläpitäjiä.

Olen laulanut pienestä pitäen kuorossa, ja musiikkikasvatuksen opintojen myötä minua alkoi kiinnostaa, minkälaisia erityispiirteitä kuoroissa on. Kuoroja on aikaisemmin tutkittu pääasiassa kahdesta eri näkökulmasta: johtaja–kuorolaiset -perspektiivistä keskittyen musiikillisten tavoitteiden lisäksi kuoronjohtajan ja kuoron vuorovaikutukseen sekä kuorotoimintaan pedagogisena ja kasvatuksellisenä toimintana (Eyerly 2007; Lamble 2004; Roe 1983). Toinen näkökulma, josta kuoroja on tutkittu on yksittäisten kuorolaisten kokemukset kuorolaulusta ja kuorolaulun vaikutus yksittäisiin henkilöihin (Litawa 2018). Tästä syystä halusin ottaa tutkielmassani toisenlaisen otteen ja tarkastella kuoroja ryhmänä ja yhteisöinä, eikä yksittäisiä laulajia tai kuoronjohtajaa.

Kuorotoiminta on osa musiikkikasvatuksen tutkimusalaa ja kuorot yhteisöinä merkittävä tutkimuskohde sekä käytännöllisesti että teoreettisesti, sillä aiempaa tutkimusta yhteisöllisestä näkökulmasta ei juuri ole. Kuorotoiminta on myös merkittävää pedagogista toimintaa ja näin ollen oleellinen tutkimuskohde myös musiikkikasvatuksen käytännön näkökulmasta. Suomessa on paljon kuorotoimintaa myös perus- ja lukiokoulutuksen piirissä. Musiikkilukioissa ja musiikkiluokilla kuorot ovat kiinteä osa koulun musiikinopetusta, mutta kuorotoimintaa on paljon myös kouluissa ja lukioissa, joille ei ole määritelty erityistehtävää.

Yhtenä uutena tutkimuksen suuntana kasvatustieteissä ja musiikkikasvatuksen tieteenalalla ovat sosiokulttuuriset teoriat. Ne korostavat tiedon sosiaalista mallintamista sekä oppimisen yhteistoiminnallisia, vuorovaikutuksellisia ja sosiaalisia prosesseja. (Kenny 2014, 397.) Tutkielmassani tarkastelen kuoroja

musiikillisina yhteisöinä käyttäen Aibhe Kennyn teoriaa musiikillisista oppimisyhteisöistä (communities of musical practice) (Kenny 2016, 1).

Tutkielmani on tyypiltään teoreettinen ja menetelmältään systemaattinen kirjallisuuskatsaus, ja sen rakenne on tiimalasimallinen. Ensin esittelen tutkielmassani käytetyt teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat luvussa kaksi. Luku kolme käsittelee tutkimusasetelmaa, -tehtävää ja -kysymyksiä. Luvussa neljä esittelen tutkimustulokset ja luvussa viisi käsittelen tutkielman tulokset, johtopäätökset ja pohdintaosuuden sekä esitän jatkotutkimusaiheita tutkimukseeni perustuen.

2 Teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat. Käytän musiikkikasvatuksen tieteenalan tutkimuksen lisäksi myös kasvatustieteen alan tutkimusta, jonka tarkoitus on tukea ja taustoittaa tutkimukseni teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia.

2.1 Etienne Wenger ja käytäntöyhteisöt

Käytän tutkielmassani Etienne Wengerin (1998) teorioita käytäntöyhteisöistä (communities of practice) ja sosiaalisen oppimisen teoriaa (social theory of learning). Muita oleellisia käsitteitä ovat muun muassa ryhmän ja yhteisön käsitteet. Ryhmällä tarkoitetaan ihmisjoukkoa, jolla on yhteinen tavoite tai päämäärä. Ryhmä kokoontuu yhteen oppimaan, muodostamaan ihmissuhteita ja kommunikoimaan toisten jäsenten kanssa. Ryhmä kokee erilaisia vaiheita olemassaolonsa aikana. Nämä vaiheet ovat: ryhmän muodostus, kuohuntavaihe, ryhmän keskinäisten roolien vakiintuminen, ryhmän toiminnallinen vaihe, ryhmän hajoaminen. (Smith, 2012 79, 83.) Wenger (1998) kirjoittaa yhteisöistä seuraavasti: ”Yhteisö on tapa kommunikoida sosiaalisista rakenteista, joissa toimintamme on toteuttamisen arvoista ja osallistumisemme tunnustetaan” (Wenger 1998, 5). Oppiminen tapahtuu yhteisöissä osallistumalla yhteisön toimintaan ja olemalla yhteisön jäsen. Verrattuna Smithin (2012) määritelmään ryhmästä Wenger (1998) korostaa, että käytäntöyhteisöt voivat jatkaa toimintaansa pitkään varsinaisen tehtävänsä toteuttamisen jälkeen ja ne muodostuvat yleensä hitaammin kuin tavoitekeskeiset ryhmät. (Wenger 1998, 96.)

Nämä kaksi määritelmää eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois. Käytäntöyhteisöissä ja ryhmissä on paljon samankaltaisuuksia, mutta käytäntöyhteisöt eivät ole ryhmien tapaan sidoksissa yksittäiseen tiettyyn tehtävään. Toisaalta monet ryhmät, esimerkiksi orkesterit tai bändit voivat olla samalla myös käytäntöyhteisöjä. Niissä on toisaalta selkeä yksittäinen tehtävä, mutta ne saattavat olla toiminnassa useita vuosikymmeniä ja jäsenet voivat ajan kuluessa vaihtua. Vaikka alkuperäinen ryhmän

kokoonpano saattaa muuttua, uudet jäsenet liittyvät sellaiseen yhteisöön, jolla on jo vakiintuneita tapoja ja käytänteitä.

Etienne Wengerin (1998, 3–4) mukaan oppiminen ei ole pelkästään luokkahuoneessa, kouluissa, yliopistoissa ja muissa virallisissa instituutioissa tapahtuvaa toimintaa, vaan osa jokapäiväistä elämäämme ja osa ihmisluontoa. Sosiaalisen oppimisen teoria korostaa oppimisen olevan muutakin kuin pelkkää aktiivista osallistumista yhteisön toimintaan. Wenger (1998) painottaa osallistumista yhteisön aktiviteetteihin ja identiteetin rakentamista näiden aktiviteettien kautta suhteessa yhteisöihin. (Wenger 1998, 3–4.)

Käytäntöyhteisöiksi voidaan lukea kaikki erilaiset sosiaaliset ryhmittymät, joihin henkilö on kuulunut, kuuluu, ja tulevaisuudessa tulee kuulumaan. Formaaleja oppimisyhteisöjä ovat esimerkiksi koulut ja työpaikat, informaaleja oppimisyhteisöjä puolestaan harrastusryhmät ja muut nimeämättömät verkostot. Henkilö kuuluu samanaikaisesti useaan käytäntöyhteisöön, mutta ei osallistu kaikkien yhteisöjen toimintaan samalla tavoin: joissain yhteisöissä hän on ydinjäseniä, ja toisissa puolestaan hän toimii niiden äärilaidoilla reunajäsenenä. (Wenger 1998, 6–7.)

2.2 Ailbhe Kenny ja musiikilliset käytäntöyhteisöt

Ailbhe Kenny (2016) on jatkanut Wengerin (1998) käytäntöyhteisöteorian soveltamista musiikin alalle ja ottanut käyttöön teorian musiikillisista käytäntöyhteisöistä (communities of musical practice). Musiikillisten käytäntöyhteisöiden teorialla on tarkoitus mallintaa musiikin oppimisen sosiaalista prosessia. Kenny (2016) määrittelee musiikillisen käytäntöyhteisön ryhmäksi ihmisiä, jotka muodostavat yhteisen musiikillisen tekemisen ja kiinnostuksen kautta ryhmän. Avainkäsitteitä musiikillisten käytäntöyhteisöiden tutkimuksessa ovat yhteisö, identiteetti, luovuus, harjoittelu ja merkityksellisyys. On tärkeää tietää, minkälaista yhteisöä ollaan tutkimassa, miten yhteisö kokee oman olemassaolonsa, minkälaista toimintaa yhteisö mielestään harjoittaa ja minkälaisia merkityssuhteita yhteisö antaa toiminnalleen. (Kenny 2016, 16, 19.)

Kenny (2016) mainitsee tärkeiksi teemoiksi musiikkikasvatuksen alalla käytäntöyhteisöiden näkökulmasta osallistumisen, yhteistyön, identiteetin ja luovuuden. Osallistumisella tarkoitetaan oppimista, joka tapahtuu osana osallistumista musiikilliseen tekemiseen. Tarkastelun kohteena ei ole musiikillisen työn lopputulos, vaan prosessin aikana muodostuneet merkityssuhteet, millä tavoin musiikkia tehdään yhdessä. (Kenny 2016, 19–23, 29.)

Hedelmällinen ja toimiva ympäristö, oli se sitten formaali tai informaali, vaikuttaa sekä musiikin harrastajiin että ammattilaisiksi tähtääviin myönteisesti. Osallistuminen musiikillisen yhteisön toimintaan luo vahvaa kuulumisen tunnetta yhteisön jäseniin sekä yhteisön sisäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta. Musiikillinen käytäntöyhteisö ei kuitenkaan ole koskaan erillään yksilöiden identiteeteistä, vaan näiden molempien välillä vallitsee aktiivinen vuorovaikutussuhde. Yhteisön jäsenten identiteetti muovautuu musiikillisen toiminnan myötä. Tämä toiminta tapahtuu puolestaan käytäntöyhteisöissä. Nämä käytäntöyhteisöt vaikuttavat ja muovaavat yksilön identiteettiä ja yksilön identiteetti vaikuttaa käytäntöyhteisön olemukseen ja toimintaan. (Kenny 2016, 19–23, 29.)

3 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa esittelen kandidaatintutkielmani tutkimustehtävän ja -kysymykset. Lisäksi kerron tutkimukseni prosessista ja tutkimusetiikan toteutumisesta tässä tutkimuksessa.

3.1 Tutkimustehtävä ja -kysymykset

Tutkimukseni tarkoituksena on tarkastella kuoroja musiikillisina yhteisöinä tutkimuskirjallisuuteen perustuen. Tutkimuskysymyksinä ovat:

1. Minkälaisia musiikillisia käytäntöyhteisöjä kuorot ovat?
2. Mitä erityispiirteitä kuorojen toiminnassa on ja millä tavalla nämä erityispiirteet vaikuttavat kuoron toimintaan?

3.2 Tutkimusmetodologia ja systemaattinen kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Tutkielmani on systemaattinen kirjallisuuskatsaus, jonka tavoitteena on kartoittaa jo olemassa olevasta musiikkikasvatuksen tieteenalan kirjallisuudesta se, mitä aiheesta tiedetään. Systemaattinen kirjallisuuskatsaukseni tuo esille aiheen keskeisimmät teokset ja tärkeimmät näkökulmat, joista aihetta on jo aiemmin tutkittu, sekä osoittaa, miten tutkimukseni liittyy jo tehtyihin tutkimuksiin. Kirjallisuuskatsauksessa lähteitä käytetään tieteelliseen tutkimukseen kuuluvien tapojen mukaisesti. Lähteitä arvioidaan objektiivisesti ja kriittisesti, tekstistä välittyvä lähteiden välinen dialogi, sekä lähteiden ja tutkijan oman tekstin välinen dialogi. Lähdekritiikki tulee perustella kunnioittaen samalla muita tutkijoita. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara. 2007, 117, 254; Salminen 2011.)

Systemaattisella kirjallisuuskatsauksella tarkoitetaan tiivistelmää valitun aiheen aiemmasta tutkimuksesta ja niiden oleellisista sisällöistä. Tutkija käy systemaattista kirjallisuuskatsausta varten paljon tutkimusmateriaalia läpi, jotta hän voi asettaa tutkimuksensa sekä historialliseen että oman tieteenalansa kontekstiin. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen avulla tutkija voi tuoda esiin myös tutkimusalalla esiintyviä puutteita ja tutkimustarpeita. (Salminen 2011, 9.)

Tutkimukseni menetelmän taustalla oleva metodologia on hermeneutiikka. Hermeneutiikalla tarkoitetaan tulkinnan oppia ja systemaattista tekstin merkityksen tulkintaa. Tutkija pyrkii siis ymmärtämään aineistoa ja tekemään siltä pohjalta oman tulkinnan. (Siljander 1988.)

3.3 Tutkimusprosessi

Tutkimukseni prosessia kuvaa Finkin (2005, 3–5) esittämä seitsemän vaihetta sisältävä prosessi. Ensimmäisenä on tutkimuskysymyksen asettelu, toisena tietokantojen valinta, kolmantena hakutermistön valinta. Neljännessä vaiheessa siirrytään hakutulosten karsimiseen ja seulomiseen sekä määritellään rajaavat kriteerit. Viidennessä vaiheessa arvioidaan tutkimusten ja artikkeleiden tieteellinen laatu ja sopivuus. Kuudennessa vaiheessa kootaan itse tutkimus ja seitsemännessä vaiheessa tutkimuksen tuloksista tehdään synteesi, joka pyrkii osoittamaan löydökset, tutkimustarpeen sekä varmistamaan tutkimuksen laadun. (Fink 2005, 3–5.)

Ensimmäisenä valitsin tutkimukseni aiheen ja muotoilin tutkimuskysymykseni. Ideani tutkimukseen sain omakohtaisista kokemuksistani sekä kiinnostuksesta kuoromusiikkiin ja -toimintaan. Käytin tässä tutkimuksessa Taideyliopiston kirjaston tietokantaa sekä sellaisia tietokantoja, joihin Taideyliopiston kirjastolla on käyttöoikeus, kuten esimerkiksi EBSCO- ja JSTOR-tietokantoja.

Hakiessani tietoa päädyin käyttämään englanninkielisiä hakusanoja, koska suomenkielistä tutkimusta löytyi melko vähän ja englanninkielistä enemmän. Käytin

seuraavia hakusanoja: choir, choral, pedagogy, choir music ja community. Koska hakutuloksia oli melko vähän, käytin tutkimuksessani huomattavaa osaa siitä aineistosta, jonka hakutulokset tuottivat. Tarkemman lukemisen ja perehtymisen jälkeen jätin joitain artikkeleja ja kirjoja pois, koska ne eivät olleet relevantteja tutkimukseni kannalta. Nämä artikkelit ja kirjat sisälsivät käytännön kuorotoimintaan tarkoitettuja harjoituksia ja metodeja, eivätkä näin ollen soveltuneet tutkimukseni aineistoksi.

Käytin tutkimuksessani alan kasvatustieteen ja musiikkikasvatuksen tieteenalan kirjallisuutta pohjustamassa teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia, musiikkikasvatuksen alan vertaisarvioituja artikkeleja, musiikkikasvatuksen aineryhmän maisterintutkielmia sekä kuoromusiikin pedagogiasta kirjoitettua kirjallisuutta. Ryhmiteltyäni kirjallisuuden lähdin kokoamaan tutkielmaani pala palalta. Ensin aloitin kirjoittamaan johdantoa ja tutkimusasetelmaa. Sen jälkeen aloitin teoreettisten ja käsitteellisten lähtökohtien määrittelyn, jonka jälkeen aloitin kirjottamaan tutkimustuloksia sekä johtopäätöksiä ja pohdintaosuutta. Luin tutkimusaineistoni ja vertasin niissä esiintyneitä tutkimushavaintoja asettamaani teoreettiseen viitekehykseen. Ryhmittelin tutkimukseni tulokset teemoittain kahteen alalukuun. Kirjoitin osioita rinnakkain koko tutkimuksen ajan, jotta tutkielmastani tulisi ehyt ja yhtenäinen kokonaisuus.

Viimeisenä kokosin tutkimukseni yhdeksi kokonaisuudeksi. Viimeistelin jokaisen luvun ja erityisesti keksityin tutkimukseni johtopäätökset ja pohdinta -lukuun. Varmistin tutkimuksen laadun ja pyrin vastamaan tutkimuskysymyksiin ja esittämään jatkotutkimusaiheita.

3.4 Tutkimusetiikka ja luotettavuustarkastelu

Tutkielmani kirjoitusprosessissa noudatin TENKin (2012) ohjeistusta hyvästä tieteellisestä käytännöstä (HTK-ohje). HTK-ohjeen on tarkoitus toimia tutkijan ohjenuorana tieteellisessä tutkimusprosessissa, ehkäistä vilppiä ja edistää tutkimusetiikkaa Suomessa. Tutkimusprosessissa pyrin tarkastelemaan lähteitä

objektiivisesti HTK-ohjetta noudattaen sekä lähteideni kirjoittajia kunnioittaen. (TENK, 2012.) Lisäksi olen tutustunut Taideyliopiston eettisiin ohjeisiin ja noudattanut myös niitä tutkimusprosessini aikana (Taideyliopiston eettiset ohjeet, 2016).

Tutkielmani kirjoitusprosessin aikana olen pyrkinyt TENKin HTK-ohjeen sekä Taideyliopiston eettisten ohjeiden lisäksi parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Olen valinnut aineistooni sellaista tutkimusmateriaalia, joka luo eri näkökulmista kattavan ja objektiivisen katsauksen aihepiiriin. Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, että keskitytään suppeampaan otantaan tapauksia, joista pyritään tekemään mahdollisimman kattava analyysi (Eskola & Suoranta 1998, 198). Olen rajannut aineistoni huolellisesti ja analysoinut sen perusteellisesti. Käytössäni on ollut sekä suomenkielistä että englanninkielistä aineistoa, jotta tutkimukseni olisi verrattavissa musiikkikasvatuksen tieteenalan tutkielmiin. Olen myös suhtautunut tutkimusaiheeseen kriittisesti ja objektiivisesti ottaen huomioon sen, että tutkimusaihe valikoitui juuri omasta kiinnostuksestani.

Läpinäkyvyyden ja uskottavuuden vuoksi olen myös kirjannut tutkimusprosessini eri vaiheet. Tarkoitukseni on antaa lukijoille tarvittavat tiedot tutkimusprosessini etenemisestä, ja sen avulla he voivat myös arvioida tutkimukseni luotettavuutta ja uskottavuutta suhteessa tiedeyhteisöön. Olen kirjannut tarkkaan kaikki tutkielmani lähdeviitteet sivunumeroineen, jotta alkuperäinen tutkija on tiedossa. Huomasin kuitenkin, että tutkielmassani en pysty syventymään todenteolla valitsemaani aiheeseen, vaan kirjallisuuskatsaukseni jää hieman yleisluontoiseksi. Uskon kuitenkin, että olen vastannut kattavasti ja riittävästi asettamiini tutkimuskysymyksiin ja tutkimustavoitteeseen. Lisäksi käytin tutkielman tekemisessä apuna Turnitin-plagiaatintunnistusjärjestelmää.

4 Tutkimustulokset

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni tulokset. Analysoin tutkimuksessani käyttämäni aineiston ja tulkitsen sitä luvun kaksi pohjalta.

4.1 Kuorot musiikillisina käytäntöyhteisöinä ja siitä aiheutuvat vaikutukset kuorojen toimintaan

Katariina Ojala (2008) on käsitellyt maisterintutkielmassaan ”Kasvatus lapsi- ja nuorisokuorossa. Tapaustutkimus Tapiolan kuorosta” Tapiolan kuoron toimintaa kasvattajana. Ojala (2008) korostaa, että Tapiolan kuorossa musisoinnin ja yhteislaulun lisäksi kuorossa panostetaan yhdessä työskentelyn sujuvuuteen ja lasten kasvattamiseen kokonaisvaltaisesti yksilöiksi. Tavoitteina ovat muun muassa hyvän itsetunnon, itsenäisen ajattelun ja vastuun kantamisen kehittäminen. Ojala (2008) tuo esiin, miten kuoron tarjoamassa ympäristössä lapsi uskaltaa olla avoimesti oma itsensä. Lisäksi kuorotoiminnan piirissä muodostuu tärkeitä ihmissuhteita. (Ojala 2008, 74–76.)

Musiikillisen oppimisyhteisön teorian näkökulmasta Tapiolan kuorossa keskityttiin musiikillisten tavoitteiden lisäksi laulajien kasvuun ja kehitykseen ja huomioitiin kuoron merkitys musiikillisena oppimisympäristönä. Kuoroyhteisössä keskityttiin musiikillisten tavoitteiden lisäksi myös lasten ja nuorten kasvattamiseen. Kennyn (2016) musiikillisen käytäntöyhteisöteorian mukaisesti nuorten identiteetin ja yhteisön välinen vuorovaikutus huomioitiin molempia osapuolia kehittävästä tekijänä.

Linne Sjöblom (2016) tutki maisterintutkielmassaan ”Oli minkäläinen päivä tahansa niin kuorossa nauretaan ja on hyvä fiilis – Tapaustutkimus helsinkiläisestä työpaikkakuorosta” työpaikkakuoron vaikutuksesta työhyvinvointiin. Työpaikkakuoro koettiin ryhmäyttäväksi, yhdistäväksi ja rikastuttavaksi tekijäksi työpaikalla. Työpaikkakuoroon liitettyjä myönteisiä ominaisuuksia olivat muun

muassa laulaminen, kehittyminen, yhdessä tekeminen ja kuoron laulajien välinen yhteenkuuluvuuden tunne sekä uuden oppiminen. (Sjöblom 2016, 36–37, 43, 46.) Myös Sjöblomin (2016) tutkimuksesta kävi ilmi, että kuoron yhteisöllinen puoli ja viiteryhmään kuulumisen koettiin musiikilliselle oppimisyhteisölle tyypilliseen tapaan tärkeäksi. Laulajat kokivat yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja he muodostivat ihmissuhteita sellaisten henkilöiden kanssa, joita he eivät nähneet päivittäin (Sjöblom 2016, 47).

Musiikillisten tavoitteiden ja toiminnan ohella työpaikkakuoron laulajille oli tärkeää muodostaa ryhmän toiminnan sisällä suhteita muihin ryhmän jäseniin. Musiikillinen käytäntöyhteisö eli tässä tapauksessa kuoro vaikutti myönteisesti muun käytäntöyhteisön eli koko työpaikan toimintaan. Yksi musiikilliseen käytäntöyhteisöön liittymisen motivaattori oli uuden oppiminen ja laulaminen, mutta yhteisön myönteiset vaikutukset laulajien elämään ja identiteettiin sekä työpaikkayhteisöön vaikuttivat myös liittymiseen.

Paul F. Roe (1983) korostaa kirjassaan ”Choral Music Education” kuoronjohtajan merkistystä keskustelun luojana; kuorolaiset saavat itse tuoda omia ideoitaan ohjelmistosta, olla mukana asettamassa tavoitteita. Tällä tavoin ryhmän jäsenten ja johtajan kesken luodaan hyvä yhteisymmärrys, joka vaikuttaa myönteisesti ryhmän toimivuuteen. (Roe 1983, 243.) Vaikka Roe (1983) ensisijaisesti puhuu kirjassaan kuoronjohtajan ja opettajan suhteesta kuorolaisiin ja oppilaisiin, tunnustaa hän myös yhteisöllisyyden tärkeyden. Jotta musiikillinen yhteisö toimii ja saavuttaa yhteiset musiikilliset tavoitteet, tulee kaikkien ryhmän jäsenten olla selvillä siitä, mitkä ovat yhteiset säännöt. Kun kaikki ryhmäläiset saavat osallistua ryhmän tavoitteiden määrittelyyn, ryhmän olemus lujittuu ja jäsenten keskinäiset suhteet vahvistuvat. (Roe 1983, 243.)

Myös Roe tunnisti jo 1980-luvulla, että kuoro on myös oppimisyhteisö ja ryhmä. Wengerin (1998) käytäntöyhteisöteorian mukaisesti oppiminen on myös osallistumista yhteisön käytänteiden luomiseen. Kun kaikki ovat mukana luomassa yhteisöä, sen merkityksellisyys jäsenilleen lujittuu ja yhteisö toimii paremmin.

Bridget Sweet (2010) käsitteli artikkelissaan ”A Case Study: Middle School Boys’ Perceptions of Singing and Participation in Choir” poikien kokemuksia kuorolaulusta. Haastatteluista käy ilmi, että kuoroharrastus oli monelle laulajalle itseilmaisun ja tunteiden kanavoimisen keino. Myös pelkkä laulaminen oli oleellinen syy, miksi he olivat liittyneet kuoroon. Lisäksi kuorolaulu toi vastapainoa koulupäivän muihin rutiineihin. Kuorolaulu koettiin harrastuksena, jossa voi näyttää omia tunteitaan turvallisessa käytäntöyhteisössä. Kuoro toimi taideaineiden tavoin tasapainottavana toimintana verrattuna muihin kouluaineisiin. (Sweet 2010, 5–12.)

Myös Sweetin (2010) tutkimuksesta kävi ilmi, että kuoroyhteisö on monelle identiteetin kehittymisen ja ilmaisemisen kannalta oleellinen tekijä. Musiikillinen käytäntöyhteisö oli laulajien identiteetin ja luovuuden kehittymisen kannalta oleellinen ympäristö, jossa he pystyivät ilmaisemaan itseään. Kuoro toimi myös oppimisyhteisönä musiikille ja laulamiseksi.

Elizabeth Parker (2018) tutki artikkelissaan ”A Grounded Theory of Adolescent High School Women’s Choir Singers’ Process Social Identity Development” lukioikäisten tyttöjen kuoroharrastusta ja heidän kokemuksiaan kuorolaulusta naiskuoroissa. Haastateltavat kuvailivat kuoroja lämpimiksi ja vastaanottavaisiksi yhteisöiksi. Myös se, että kuorossa lauloi pelkästään naisia, koettiin ryhmää yhdistäväksi tekijäksi. Haastateltavat kertoivat löytäneensä kuorosta muita samanhenkisiä ihmisiä. Kuoron ryhmähenki koettiin tärkeäksi tekijäksi, joka vaikutti myös kuorolauluun ja kuoron yhteisointiin. Kuoron, jossa oli hyvä yhteishenki koettiin myös soivat paremmin kuin kuoron, jossa oli huono yhteishenki. (Parker 2018, 439–460.)

Parkerin (2018) tutkimuksesta kävi ilmi, että musiikillinen käytäntöyhteisö keräsi jäsenikseen samankaltaisia ihmisiä. Kiinnostus kuorolauluun ja musiikkiin ei ollut ainoa yhdistävä tekijä, vaan haastateltavat kokivat yhteisön jäsenten olevan ylipäättään samanhenkisiä ihmisiä. Toisaalta kuoro koettiin tiiviiksi yhteisöksi, eli yksittäiset laulajat eivät välttämättä aluksi olleet samanhenkisiä, vaan musiikillisen

käytäntöyhteisön toiminta vaikutti yksilöihin niin, että lopulta yhteisön jäsenet tunsivat yhteenkuuluvuutta ja samankaltaisuutta muiden laulajien kanssa.

Parkerin (2018) tutkimuksessa kävi myös ilmi, että haastateltavat liittyivät kuoroon, koska olivat motivoituneita oppimaan uutta. Myös kuoronjohtajat suunnittelivat kuorojen ohjelmiston tavalla, joka kehitti yksilöiden sekä kuoroyhteisön musiikillista osaamista. Kuoronjohtajat valitsivat ohjelmiston monipuoliseksi, ja laulajille tarjottiin mahdollisuuksia käydä seuraamassa oopperaesityksiä ja muita konsertteja. Haastateltavat kertoivat, että kuoron ja sen tarjoamien kulttuuriaktiiviteettien myötä he kuuntelivat monipuolisemmin eri musiikkityylejä. (Parker 2018, 439–460.)

Parker (2018) toteaa tutkimuksessaan, että kuoroharrastuksella ja kuoroyhteisöllä oli vaikutusta nuorten laulajien identiteetin kehittymiseen ja yksilölliseen kasvamiseen. Haastateltavat olivat yläkouluikäisiä henkilöitä, joiden identiteetti oli vielä kehitysvaiheessa. Haastateltavat kertoivat, että kuorolaulu vahvisti heidän henkilökohtaista kehittymistä. Laulamisen ja uusien ystävyssuhteiden myötä he uskalsivat avata muille jäsenille äänensä ja oman persoonansa. Yhteisön jäsenten välisten ihmissuhteiden vakiinnuttua laulajat uskalsivat näyttää enemmän muille kuorolaisille omaa persoonaansa ja identiteettiään. Muiden laulajien tuki koettiin merkittäväksi avautumista tukevaksi tekijäksi. Yhteistyö muiden kanssa auttoi jäseniä kasvamaan ihmisinä. (Parker 2018, 439–460.)

Muiden tutkimusten tapaan myös Parkerin (2018) tutkimuksessa nousi esiin yksilöiden identiteetin ja musiikillisen käytäntöyhteisön välinen vuorovaikutus. Tässä tutkimuksessa painottui erityisesti kuoroyhteisön vaikutus nuorten vielä kehitysvaiheessa oleviin identiteetteihin. Kenny (2016) musiikillisen käytäntöyhteisöteorian mukaan on tärkeää myös tunnustaa yhteisön toiminnan luomat merkityssuhteet oppimistulosten lisäksi. Yhteismusisointi Parkerin tutkimuksessa loi merkityssuhteita laulajien välille. Lisäksi nämä merkityssuhteet vaikuttivat yksilöiden identiteettien kehittymiseen.

Marci Major nostaa artikkelissaan ”Building Identity in Collegiate Midlevel Choral Ensembles: The Director’s Perspective” esille kuoronjohtajan vaikutuksen kuoron yhteisölliseen toimintaan. Majorin (2017) mukaan kuoronjohtaja on avainasemassa luomassa myönteistä ilmapiiriä kuoroon. Tämä myönteinen ilmapiiri vaikuttaa myös laulajien identiteetteihin. (Major 2017, 435–453.)

Majorin (2017) tutkimuksesta voi todeta, että kuoronjohtaja on merkittävässä asemassa vaikuttamassa siihen, millainen yhteisö kuorosta muodostuu. Musiikillisten tavoitteiden asettamisen ja ohjelmiston suunnittelemisen lisäksi kuoronjohtajalla on ryhmän johtajana mahdollisuus ja vastuu vaikuttaa yhteisön hyvinvointiin ja ilmapiiriin.

Myös Heather Eyerly (2007) korostaa artikkelissaan ”Children’s Choirs: Redefining Performance in Choral Music” kuoronjohtajan roolista prosessin pedagogisina ohjaajina musiikillisten tavoitteiden rinnalla. Eyerlyn (2007) mukaan kuoronjohtajan ja opettajan tulee olla ennemminkin yhteistyökumppani ja neuvoja kuin tiedon ja taidon ojentaja, jotta myös oppimisprosessi on hedelmällinen. (Eyerly 2007, 58.) Wengerin (1998) käytäntöyhteisöteorian mukaisesti musiikillisten tavoitteiden lisäksi kuoroyhteisön toimintaan osallistuminen on oppimista. Kennyn (2016) ja Wengerin (1998) mukaisesti Eyerlyn artikkelissa nostetaan esille kuoronjohtajan rooli musiikillisen käytäntöyhteisön toiminnan ohjaajana. Erityisesti lapsikuorojen kanssa on tärkeää kiinnittää huomiota yhteisön toimivuuteen.

4.2 Kuoroyhteisöjen haasteet

Vaikka valtaosa tutkimuksista totesi kuorojen olevan myönteisiä käytäntöyhteisöjä, osa tutkimustuloksista osoitti, että välillä jäsenten kokemukset kuoroista eivät ole myönteisiä.

Sweetin (2010) tutkimuksessa haastateltavat ilmaisivat turhautumisensa siihen, etteivät kaikki kuorossa suhtautuneet yhtä kiinnostuneesti kuorolauluun (Sweet 2010, 5–12). Wengerin (1998) käytäntöyhteisöteorian mukaan yhteisössä on ydinjäsenien

lisäksi jäseniä, jotka toimivat yhteisön reunoilla vähemmällä työpanoksella. Sweetin (2010) tutkimuksen haastateltavien toiveet yhteisöltä olivat ristiriidassa joidenkin jäsenten kanssa. Yhteisön ydinjäsenet eivät olleet täysin tyytyväisiä sellaisten jäsenten toimintaan, jotka eivät olleet yhtä tiiviisti mukana yhteisön toiminnassa. Tämä on hyvä esimerkki siitä, ettei kaikki yhteisön jäsenet välttämättä osallistu yhteisön toimintaan samalla painolla.

Myös Parker (2018) havaitsi tutkimuksessaan, että kuoroyhteisöllä voi olla myös kielteisiä ominaisuuksia. Parkerin (2018) tutkimuksessa haastateltavat kertoivat, että kuorossa muodostui pienempiä ryhmittymiä vanhempien ja nuorempien opiskelijoiden ympärille. Nuoremmat laulajat kokivat ikäväksi vanhempien opiskelijoiden käytöksen silloin, kun he johtivat harjoituksia opettajan ollessa poissa. Vastuun jakaminen oppilaille voi olla myönteistä tai haitallista, ja tässä tapauksessa se vaikutti kuoron toimintaan yhteisönä. (Parker 2018, 439–460.)

Parkerin (2018) havaitsemaa ilmiötä voi verrata Sweetin (2010) kuvailemaan havaintoon. Musiikillinen käytäntöyhteisö pitää sisällään pienempiä ryhmittymiä yksilöitä, joiden kiinnostus aktiviteettia kohtaan on vaihtelevaa. Wengerin (1998) mukaan yksilöt etenevät aluksi ryhmän reunoilta kohti ydinjäsenyyttä, Smithin (2012) mukaan ryhmän jäsenten väliset roolit voivat aiheuttaa keskinäistä kuohuntaa ryhmässä. Samalla tavoin Parkerin (2018) havainto ryhmän jäsenten keskinäisistä ristiriidoista johtui ryhmän sisäisten roolien kuohumisesta ja ydinjäsenten ja ”reunajäsenten” välisistä eroista.

Välillä kuoro on myös johtajalleen haastava yhteisö. Majorin (2017) tutkimuksessa haastateltiin Yhdysvaltaisten yliopistoissa ja korkeakouluissa työskenteleviä kuoronjohtajia. Näissä oppilaitoksissa toimi useampi kuoro, huipputason sekakuoro, keskitason sekakuoro sekä nais- ja mieskuorot. Korkeimman tason kuoroon eivät päässeet kaikki, vaan osa sijoitettiin koelauluissa keskitason sekakuoroon. Tutkimuksesta käy ilmi, että kuoronjohtajat kohtaavat useita haasteita työskennellessään kuorojen kanssa. Näitä haasteita olivat eroavaisuudet laulajien musiikillisessa osaamisessa, kielteiset käsitykset kuoron tasosta, kuoronjohtajien

vaihtuvuus ja kokemattomuus. Erityisesti keskitason sekakuorossa laulajien tason vaihdellessa kuoronjohtajat kokivat ohjelmiston valinnan erityisen haasteelliseksi, koska samanaikaisesti laulujen tuli olla sellaisia, että kaikki pystyivät laulamaan niitä, mutta kuitenkin myös haastavia taitavammille laulajille. Laulajat myös kokivat olevansa huonompia, kuin huipputason sekakuoron laulajat, mikä vaikutti kielteiseen suhtautumiseen keskitason sekakuoroihin. Mikäli kuoronjohtajat vaihtuivat usein keskitason sekakuorot kokivat, etteivät he olleet yhtä tärkeitä kuin muut kuorot. Lisäksi usein keskitason kuoronjohtajiksi päätyi aloittelevia kuoronjohtajia, jotka vasta harjoittelivat kuoronjohtajan ammatissa toimimista. (Major 2017, 435–453.)

Majorin (2017) tutkimuksen kaltaisissa kuoroissa erityisen tärkeää on panostaa musiikillisen osaamisen ja tekemisen lisäksi kuoroihin yhteisöinä. Tutkimuksessa esiin nousseet ongelmat haastavat kuoronjohtajat pohtimaan, miten he voisivat kehittää kuoroa musiikillisena käytäntöyhteisönä sekä kohentaa laulajien identiteettiä kuorotoiminnassa. Majorin (2017) haastattelemat kuoronjohtajat kertoivat useista eri toimintatavoista, joilla he pyrkivät kohentamaan kuoron ilmapiiriä. Näitä keinoja olivat keskitason kuoron oman identiteetin rakentaminen erilleen huipputason kuorosta, suhteiden luominen kuorolaisiin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen muilla tapahtumilla, esimerkiksi retkillä ja kuorotoiminnan ulkopuolella tapahtuvalla sosialisoitumisella. Kuoronjohtajat myös pyrkivät valitsemaan ja sovittamaan ohjelmista juuri kyseisen kuoron tarpeisiin. Kuoronjohtajien vaihtuvuuteen ei kuitenkaan oltu löydetty selkeää ratkaisua, vaan se tuntui olevan keskitason kuoroille tyypillinen haaste. (Major 2017, 435–453.)

Tutkimuksista välittyi selkeästi se, että kuoron musiikillisen toiminnan lisäksi kuoroyhteisöjen jäsenet odottavat kuorolta myös muita puolia: yhteisöllisyyttä, turvallista paikkaa näyttää omia tunteitaan, vaihtelua muuhun koulu- tai työarkeen. Suutin osa tutkimustuloksista osoitti, että kuorot koettiin viihtyisiksi ja myönteistä ilmapiiriä huokuviksi yhteisöiksi, Sweet (2010), Parker (2018) ja Major (2017) toivat tutkimuksissaan esille myös kuoroyhteisöjen haasteita ja ongelmakohtia. Majorin (2017) tutkimuksesta oli hienoa huomata, että haastatellut kuoronjohtajat olivat

ottaneet käyttöön erilaisia tapoja parantamaan kuoroyhteisöjen ilmapiiriä, vaikka lisää tutkimusta tältä alueelta vielä kaivataankin.

Tärkeinä teemoina tutkimustuloksissa välittyivät selkeästi yhteisön ja yksilön identiteetin välinen vuorovaikutus, musiikillisten tavoitteiden ja yhteisön kehittämisen välinen yhteys, yhteisöön kuulumisen tarve ja samanhenkisten ihmisten löytäminen. Myös pelkkä musiikin ja kuorolaulun harrastamisen tarve välittyi tutkimustuloksesta. Kuoronjohtajan rooli musiikillisen käytäntöyhteisön johtajana myös yhteisön toimivuuden ja ilmapiirin ylläpitäjän kannalta korostui.

5 Kuoroyhteisöt identiteettien rakentajina

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni johtopäätökset ja pohdinnan sekä esittelen mahdollisia jatkotutkimusaiheita.

5.1 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkimukseni käsitteli kuoroja musiikillisina käytäntöyhteisöinä. Tutkimuskysymyksiäni olivat: Minkälaisia musiikillisia käytäntöyhteisöjä kuorot ovat ja mitä erityispiirteitä kuorojen toiminnassa on ja millä tavalla nämä erityispiirteet vaikuttavat kuoron toimintaan? Tutkimukseni tulokset osoittivat, että kuorot ovat musiikillisina käytäntöyhteisöinä sellaisia, jotka keräävät jäsenikseen samanhenkisiä ja samanlaisesta toiminnasta kiinnostuneita ihmisiä. Musiikkiharrastuksen harjoittaminen ja uuden oppiminen olivat tärkeitä kannustimia kuoroharrastuksen piiriin hakeuduttaessa. Kuorotoiminnassa tärkeiksi tekijöiksi koettiin yhteisöllisyys ja ryhmäytyminen muiden laulajien kanssa.

Kuorot ovat musiikillisen toimintansa lisäksi myös käytäntöyhteisöjä. Tutkimukseni tulokset osoittivat, että usein musiikillisen käytäntöyhteisön tyypilliset piirteet koettiin tärkeäksi kuoron musiikin lopputuloksen kannalta. Hyvin toimiva yhteisö myös kehittyy ja saavuttaa musiikilliset tavoitteensa. Yhteisön keskinäinen toimivuus ja laulajien ryhmädynamiikka ovat oleellisia tekijöitä yhteisön kehittämisessä sekä musiikillisesti että käytäntöyhteisön toimivuuden kannalta.

Tärkeänä teemana tutkimustuloksissa kulki identiteetin ja yhteisön välinen vuorovaikutus. Yksilön identiteetin ja yhteisön identiteetin rakentuminen olivat tutkimustulosten mukaan vahvasti liitoksissa toisiinsa. Analyysini perusteella kuorojen erityispiirre on juuri niiden voimaannuttava ja yksilön tunne-elämään vaikuttava erityispiirre. Lisäksi kuoroista haettiin sosiaalisia kontakteja. Ryhmään kuuluminen koettiin tärkeäksi ominaisuudeksi.

Monessa käyttämässäni tutkimuksessa perehdyttiin lasten tai nuorten kokemuksiin kuoroista käytäntöyhteisöinä. Nuoruus on identiteetin ja minuuden rakentamisen kannalta herkkää aikaa, jolloin nuori erityisesti kaipaa yhteisön hyväksyntää. Tutkimuksessani selvisi, että työskenneltäessä lapsi- ja nuorisokuorojen parissa tulee toiminnassa kiinnittää erityistä huomiota kuoroihin musiikillisina oppimisyhteisöinä. Kasvavan lapsen tai nuoren identiteetti kehittyy vuorovaikutuksessa yhteisön kanssa. Yhteisö vaikuttaa yksilön identiteetin kehittymiseen ja yksilö yhteisöön.

Tutkimukseni tulokset osoittivat myös kuoronjohtajan roolin olevan tärkeä kuoron toiminnan kannalta. Koska kuoro on myös musiikillinen käytäntöyhteisö, tutkimustuloksista kävi ilmi, että kuoronjohtajalla on vastuu ja vapaus kehittää kuoroa yhteisönä kohti toimivaa musiikillista käytäntöyhteisöä. Kuoronjohtajalla on siis tärkeä tehtävä ottaa huomioon kuorojen erityispiirteet musiikillisina yhteisöinä ja suunnitella kuoron toimintaa tavalla, joka kehittää kuoroa eteenpäin sekä musiikillisesti että toimivana käytäntöyhteisönä.

Tutkimuksessani kävi ilmi myös se, että kuorot ovat välillä myös haastavia yhteisöjä. Välillä yhteisön jäsenten tavoitteet olivat ristiriidassa keskenään kuten ryhmän kuohuntavaiheessa. Myös jäsenten saamat erityistehtävät kuorotoiminnassa koettiin haitalliseksi kuoron yhteishengen kannalta. Ryhmän muita ongelmia, joita tutkimuksessani kävi ilmi koskivat kuorolaisten välisiä tasoeroja, kuorojen vertailua muihin kuoroihin sekä kuoronjohtajien vaihtuvuudesta ja kokemattomuudesta aiheutuvat ongelmat. Tutkimustulokset osoittivat myös, että kuoronjohtajat pyrkivät ratkaisemaan näitä ongelmia ja haasteita parantamalla kuoron yhteishenkeä ja kehittämällä kuoroyhteisöä.

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys on tuonut uutta näkökulmaa kuorojen tutkimukseen musiikillisina käytäntöyhteisöinä. Tämä on lisännyt ymmärrystä kuorojen toiminnasta käytäntöyhteisöinä musiikillisen toiminnan lisäksi. Kuoroista musiikillisina käytäntöyhteisöinä on ollut jonkin verran aikaisempaa tutkimusta, mutta tutkimukseni perusteella voi todeta, että sosiokulttuurisiin teorioihin ja käytäntöyhteisöteoriaan pohjautuvalle kuorotutkimukselle olisi tarvetta

musiikkikasvatuksen tieteenalalla. Ymmärrys kuorojen erityispiirteistä musiikillisina käytäntöyhteisöinä lisäisi musiikkikasvattajien ja kuoronjohtajien välineitä kehittää pedagogiikkaansa ja kuorotoimintaansa eteenpäin.

Tutkimustulosteni pohjalta kuoronjohtajat ja kuorotoiminnassa mukana olevat musiikkikasvattajat voivat tarkastella omaa kuorotoimintaansa toisenlaisesta näkökulmasta. Tässä tutkimuksessani esittämien tulosten perusteella kuoronjohtajien ja musiikkikasvattajien on mahdollista kehittää kuorojaan musiikillisina käytäntöyhteisöinä eteenpäin hyvinvoiviksi ja toimiviksi yhteisöiksi. Tutkimukseni antaa myös esimerkiksi opettajakoulutuksessa oleville opiskelijoille tietoa musiikillisista oppimisyhteisöistä ja kuoroista musiikillisina oppimisyhteisöinä. Musiikinopettajat voivat suunnitella omaa kuorotoimintaansa entistä yhteisöllisemmäksi kiinnittäen huomiota kuoroyhteisön toimivuuteen ja yhteishenkeen.

5.2 Jatkotutkimusaiheita

Tutkielmani tulosten perusteella ehdotan mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Tulevaisuudessa voisi tehdä esimerkiksi haastattelututkimuksen, jonka avulla kartoitetaan tutkimukseni tulosten toteutumista käytännön kuoroympäristöissä. Haastattelututkimuksessa selvitettäisiin laulajien kokemuksia kuoroista käytäntöyhteisöinä osallistumisen, yhteistyön, identiteetin ja luovuuden näkökulmista. Millaisena haastateltavat kokevat kuoroyhteisön? Miten se vaikuttaa heidän identiteetteihinsä?

Kuorolaisten tuntemusten lisäksi olisi tarpeen kartoittaa myös kuoronjohtajan suhdetta kuoroihin musiikillisina käytäntöyhteisöinä. Kuoronjohtajan rooli kuoroyhteisössä voisi esimerkiksi tutkia käytäntöyhteisöiden näkökulmasta. Onko hän tasavertainen jäsen laulajiin nähden vai liittyykö hänen asemaansa ja rooliinsa joitain sellaisia tekijöitä, mitkä vaikuttavat johtajan ja kuoron väliseen vuorovaikutukseen? Tutkimustuloksista välittyi vahvasti kuoronjohtajan rooli ryhmän johtajana, mutta silti monet kuoronjohtajat kokivat suhteensa yksittäisiin

kuorolaisiin tärkeinä. Myös sitä, miten kuoronjohtaja voisi ottaa huomioon kuoron musiikillisen käytäntöyhteisön erityispiirteet voisi tutkia.

Tutkimusta voisi laajentaa myös muiden musiikillisten yhteisöiden toimintaan, esimerkiksi orkestereiden ja bändien tutkimiseen musiikillisina käytäntöyhteisöinä. Eri sukupolvien kohdatessa ammattiorkesterissa yhteisön toiminta saattaa olla välillä haasteellista. Mitä nämä haasteet ovat ja mitä erityispiirteitä ammattiorkesterissa on musiikillisina yhteisöinä?

Musiikkikasvatuksen tieteenalalla on jo melko paljon tutkimusta kuorotoiminnasta. Tässä aihepiirissä tutkimusta voisi laajentaa enenevässä määrin kuoroyhteisöjä tutkivaan suuntaan sosiokulttuuristen teorioiden avulla. Eritoten perehtyminen eri kuorotyyppeihin kuten lapsi- ja nuorisokuorojen yhteisölliseen toimintaan toisi lisää tietoa kuoroyhteisöjen erityispiirteistä ja minkälaisia tekijöitä tulee ottaa huomioon, kun ollaan tekemisissä tietynlaisen ihmisryhmän kanssa.

6 Lähteet

Eskola, J., Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Eyerly, H. 2007. Children's Choirs: Redefining Performance in Choral Education. *Choral Journal* 45, 5, 53–55.

Fink, A. 2005. *Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to the Paper*. Thousand Oaks: Sage Publications, Inc.

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P., Sinivuori, E. 2007. *Tutki ja kirjoita*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Kenny, A. 2014 Practice through partnership: Examining the theoretical framework and development of a "community of musical practice". *International Journal of Music Education* 32, 4, 396–408.

Kenny, A. 2016. *Communities of Musical Practice*. London: Routledge.

Lamble, W. 2004 *A Handbook for Beginning Choral Educators*. Bloomington: Indiana University Press.

Litawa, A. 2018. Amateur choral singing and its implications for the emotional sphere of adult life – a case study. *Leisure Studies* 34, 4, 466–472.

Major, M. 2017. Building Identity in Collegiate Midlevel Choral Ensembles: The Director's Perspective. *Journal of Research in Music Education* 64, 4, 435–453.

Ojala, K. 2008. *Kasvatus lapsi- ja nuorisokuorossa – tapaustutkimus Tapiolan kuorosta*. Maisterintutkielma. Helsinki: Taideyliopiston Sibelius-Akatemia.

Parker, E. 2018. A Grounded Theory of Adolescent High School Women's Choir Singers' Process of Social Identity Development. *Journal of Research in Music Education* 65,4, 439–460.

Roe, P.F. 1983. *Choral Music Education*. New Jersey: Prentice-Hall.

Salminen, A. 2011. Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Siljander, P. 1988. Hermeneuttisen pedagogiikan pääsuuntaukset: Main orientations in hermeneutic pedagogics. Oulu: Oulun yliopisto.

Sjöblom, L. 2016. ”Oli minkäläinen päivä tahansa niin kuorossa nauretaan ja on hyvä fiilis” – Tapaustutkimus helsinkiläisestä työpaikkakuorosta. Maisterintutkielma. Helsinki: Taideyliopiston Sibelius–Akademian.

Smith, P., Yellowley, W., Farmer, M. 2012. *Organizational behaviour*. Abingdon: Hodder Education.

Sweet, B. 2010. A Case Study: Middle School Boys' Perceptions of Singing and Participation in Choir. *Update: Applications of Research in Music Education* 28, 2, 5–12.

Taideyliopiston eettiset ohjeet. 2016. Saatavilla <https://artsi.uniarts.fi/documents/10184/21698/Taideliopiston+eettiset+ohjeet/352d9ed2-ca58-4cb7-a19f-abaeed52cab?version=2.0>, luettu 22.4.2019.

TENK 2012. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön ohjeet. Saatavilla https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf, luettu 16.3.2019.

Wenger, E. 1998. *Communities of Practice. Learning, Meaning and Identity*. New York: Cambridge University Press.